

Drie boeken

Jaqueline van Duin

Als eerstejaarsstudent heb ik eens een poosje opgesloten gezeten in de Cineac in de Reguliersbreestraat tegenover Tuschinski. Met een groepje medestudenten in de sociologie was ik 's avonds naar de film geweest en na afloop moest ik even naar de wc. Toen ik terugkwam, was het overal donker. De bioscoop was gesloten, het publiek weg, het personeel naar huis. Ik begreep er niets van, zo lang was ik toch niet weggeweest en zou het personeel niet de hele bioscoop hebben nagelopen? Maar goed, het geval lag er en aanvankelijk vond ik het ook niet zo erg. Het was duidelijk wat me te doen stond, ik moest gewoon naar buiten dus ging ik op zoek naar een deur.

Het was pikdonker en de schaars verlichte bordjes nooduitgang brachten me met enige moeite waar ik zijn moest. Alleen, de nooduitgang wilde niet. Hoe ik ook trok en rukte, het ding gaf niet mee. Ook toen ik besloot de deur met beleid te benaderen, lukte het niet. Nu begon ik toch ongerust te worden. Mijn ogen raakten wel iets meer gewend aan het duister, maar voor mijn gevoel werd het eerder donkerder.

Nergens kon ik het licht vinden. Half op de tast ging ik op zoek naar een telefoon, die ik vond aan de achterwand achter de bar. Ik was achttien, woonde net in Amsterdam en wist er heg noch steg, maar als oplettende sociologiestudent had ik gelukkig de betekenis van vijfmaal acht al begrepen. De politie gebeld en de situatie uitgelegd, ze zouden komen. Toen ik had opgehangen en me niets meer overbleef dan wachten, vielen de stilte en het donker op me en opeens werd ik bang. Als ik zomaar opgesloten kon worden, dan kon een ander hetzelfde overkomen. Het kon best dat hier nog iemand rondsloop en als hij mij zou horen, wat dan? Het zweet brak me uit en ik probeerde mijn gedachten stop te zetten en vooral de film die in mijn hoofd begon te draaien.

Waarom kwam die politie nu niet, waar moest die dan helemaal vandaan komen, ik zat toch midden in de stad? Het duurde maar en nu begon ik met schrik te bedenken dat ik hier nog niemand kende en niemand mij en dat ik dus niet gemist zou worden. Wat me tot nu toe zo goed bevalen was, opgaan in de anonimiteit van Amsterdam, keerde zich nu tegen mij. Opeens begreep ik iets van het gezeur over de eenzaamheid van eerstejaarsstudenten, voor het eerst van huis. En van de grote stad, waar ik later nog leuke boeken over zou lezen, maar nu dwaal ik te ver af.

Nog een keer gebeld, men zou echt komen, nog even geduld. Maar men kwam niet en nu begon ik een beetje in paniek te raken. Op dat ogenblik ontwaarde ik op

de bar iets dat leek op een boek. Ik wilde het pakken en met dat mijn hand zich ernaar uitstrekte, kwam ik op het idee eens onder de barplank te voelen. Daar zitten vaak knopjes voor het licht waar de barkeeper zijn werk bij doet en ja, het werd licht. Opgelucht greep ik het boek en dwong mezelf me erop te concentreren. Al lezend kwam ik tot mezelf en wachtte mijn bevrijding rustig af. Waar het over ging weet ik niet meer, maar het was een boek dat vormde.

Toen ik een paar jaar later als kandidaatassistent op het Sociologisch Instituut het faculteitsblaadje maakte, dook er nog eens zo'n boek op. Voor mijn krantje moest ik naar mijn idee veel met mensen praten. Dat leverde, als het ging om het docentenkorps, wel eens wat moeilijkheden op. Als ik op een kamerdeur klopte om mij te informeren over een of andere gang van zaken, was men er nogal eens niet. Zeker met onderzoek bezig, moest je dan maar weer besluiten. Op een dag stond ik weer ergens in een lege gang voor een dichte deur. Geërgerd gaf ik een rammel aan de knop. De deur vloog open en daar zat de docent met zijn benen op tafel te lezen. Duidelijk niet in een wetenschappelijk werk, maar in een verfilmde roman, te oordelen naar het omslag waarop een foto prijkte. Zo'n uitsnede van een hoofdrolspeler in actie, waarmee goedkope, Amerikaanse pockets vaak geïllustreerd zijn.

Ik was wel verbouwereerd en al was er niets hemelschokkends aan de hand, naar mijn gevoel had hij dat ook een beetje moeten zijn. Niets bleek minder waar. Zoals jij zouden er veel meer studenten moeten zijn, dan kom je er wel, meende hij mij te moeten complimenteren met mijn optreden, benen nog altijd op tafel. Dan kom je er wel! Ik moest geveleid zijn, maar op mij had deze onverwachte gebeurtenis een ander effect. Van iemand die lekker in werktijd zit te lezen, werd hij een man die er een beetje te makkelijk van uitgaat dat op zijn 'playing down playfully' gretig wordt ingegaan. Als hij nu gezegd had, benen van tafel, dat zijn boek te goed was om het thuis te laten, had ik gedacht, wat leuk, dat ga ik ook eens doen. Nu kreeg ik een nare smaak in mijn mond. Een leerzaam boek, al heb ik de titel zelfs nooit geweten.

Weer een paar jaar later studeerde ik af in de sociologie en werkte alweer een poosje bij een blad. In deeltijd, wat er op neerkwam dat we één keer in de week, na de deadline van de vorige avond, pas 's middags weer aanwezig hoefden te zijn voor de redactievergadering. Daar kon je eigenlijk niet wegblijven, want er moest gebrainstormd worden, dus alle hens aan dek. En bovendien, het werk werd verdeeld en het is, zoals bekend, maar beter om daar zelf bij te zijn. Het geval wilde echter, dat ik die ochtend was begonnen in een boek dat te mooi bleek om weg te leggen. En tegen twee uur dacht ik, helemaal verkocht, ze zoeken het maar uit, ik ga niet. Ik belde mijn baas met wie ik het goed kon vinden, legde hem mijn penibele toestand voor en dat ik niet kwam. Hij kon het zich helemaal indenken, reageerde hij royaal en als hij mij was, zou hij precies hetzelfde doen, maar of ik nu direct kon komen. Dat is de kift, sputterde ik, jij moet nu eenmaal het goede voorbeeld geven. Morgen is het uit en dan is het voor mij, gaf mijn baas daarop toe en ik dook in mijn boek. Nog zo'n boek waar ik wat van opstak.